

Baltijas Semkopis.

Apsteļamā:

„Balt. Semk.“ Administrācija, Rīgā, Aleksandra bulvārā № 1. un redakcija: Selgavā, Rātsu-ēdā № 2. Bejtam Rīgā: Schilling'a, Kapteina un Lužava grahmatu-bodis un pee kopmana Derchendorff, pilf. Rātsu-ēdā № 13. Zitās pilfēhtās: wiņas grahmatu-bodis. Uf laukēem: pee pagasta - waldehm, mahzitateem, skolotajeem, ic.

5. gads.

Rīgā, 4. aprili

Maķfā:

Ar Peelitumu: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 f. Bej Peelituma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 f. Par peejuhtišānu ar pastu uf katru ekemplari, ween' alga waj ar jeb bej Peelituma, jamakfā 60 kap. par g. un 35 kap. par 1/2 g. S l u d i n a j u m u s peenem wiņas apsteļamās weetas pret 8 kap. par shtu rindinu.

№ 14.

Lihds ar Baltijas Semkopi ik nedēlas isnahf Peelikums ar stahsteem un derigu laika-kawekli;

maķfā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1879.

Wisjaunafas finas un telegrami.

G. M. Rīgā, 3. aprili. Kreewijas tautas schodeen raud un gawilē, breesmigas un tatschu atkal ne-issakami preezigas finas is galwas-pilfēhtas fanemdamas. Kreewijas tautas schodeen noskumst un raud tadeht, ka flepkawa ar wehl nedfirdetu bejdeewibu un pahrdroschibu paschā Kreewijā, paschā galwas-pilfēhtā ir usdrihtstejees pazelt sawu šafodito roku pret Deewa swaidito un no mums wiseem karsti mihtoto Keisaru, pret muhsu Semes-tehwa Aleksandrs II. dahrgo dšiwibu. Kreewijas tautas schodeen gawilē un zelōs nometuschahs sawus wisdšikati šajustos pateizibas-upurus sūhta augšchup pee Deewa swehtā trona, tadeht ka tas Wisuspehzigajs schehligi un Kreewijai par laimi un swehtibu ir šargajis un glahbis no nahwes breesmahm Kreewijas augstā Labdara un tauta Atswabinataja, muhsu ne-issakami mihtotā Keisara dšiwibu un weselibu.

Schihš finas, kas Kreewijas eedšiwotaju firdis reišā lihds nahwei noskumdina un šatrihžina un tomehr atkal peepilda ar ne-issakamu preeku un gawilešānu, — schihš finas pehz wakar laistā „Waldibas Wehstnescha“ ihpafchā peelikuma škan tā:

„Schodeen, 2. aprili ap pulkst. 8. rihtā, kamehr „Majestete Augstais Kungs un Keisars Sawas seemas-pils „apfahrtne, kā parafsts, pastaigajahs, Winam nahza pretim „kahds fahrtigi gehrbees wihrs, uniformas-zepuri ar lokardi „galwā. Keisara Majestetei tuwodamees schis wihrs is- „wilkā revolweri is šawa wiršwahrfā kabatas un šchahwa „uf Keisaru, pehz tam wehl kahdas reišes isschaudams. „Garam eijoschee zilwefi, tā kā ari droščibas-wihri kaun- „dari tuhdaš fanehma, pee kam schis wehl reiš šchahwa un „ar scho šchahweenn weegli eewainoja kahda fanehmeja „waigu. Deewa schehlastiba Keisara Majestetei pasargajufi „no jeb kuras eewainošānas un bruhzes, Kreewijai par „laimi un swehtibu. Laundaris ir fanemts zeeti. Š- „mellešchana ir eefahfufehs.“

Kas ir schis flepkawa? Kas winu dšimis uf tahdu breesmu-darbu? Waj winsch weens pats to darijis, waj winam wehl kahdi palihgi? Tā katrs istruhzees jautā un tomehr schini brihdi tikai pa dakai war atbildet uf wiseem scheem jautajumeem. Rā kahds otrs, šchoriht agri Rihgā atnahzis privat-telegramis fino, tad flepkawa tuhdaš pehz schauschānas eenehmis gifti un issa-zijis, winsch esot amata-wihrs finans-ministerijā, wina wahrds esot Sokoloffs. — Tšchetri dakteri winu tuhdaš nehmušchi ahrstefchānā.

Kad isdotos wina dšiwibu isglahbt, warbuht ka tad zaur ruhpiģu ismellešchānu jo šklaidraķu atbildi uf augšchejeem jautajumeem isdabotu un kaundareem, ja to wairaf, nahktu uf pehdahm. Lihds tas notiks, lihds tumšbas-seģs, kas scho jauno grehta-darbu apklahj, buhs atklahts, lihds tam brihšcham isbeedetahm tautahm jatiz, ka šchi gruhstā noseedšiba iswehrd is ta paschā giftigā

awota, kura smirdošchais un nahwigais šankis jau tif daudš posta un isbaitu atnešis, ne ween Kreewijā, bet ari zitās Ciropas walstis, t. i. ka schis eles-darbs stahw šakarā ar teem šchahdigeem zenteeneem, kuru neseji un isplatitaji it tee trakufi, kam Deewa, tizibas, godprahtibas un zilwefu firds un prahta wairs nawa, kas tihrā ahrprahtibā un trakumā wišu grib nopostit, kas zilwe-keem un walstihm wehl swehts un augsts, un zaur to padarit wispahrigu šajufschānu un postu, ka „nams uf namu gruhstu.“ Kahds augsts un swehts kopu-peenahknms tahdā gruhstā un bailigā brihdi tagad šauz un aizina wišus ustizigos pawalstneekus un prahtigos zilwefus, — aizina tos, ustizigi un weenprahtigi nostahtees ap Semes-tehwa troni un kopā ar Waldibu karot pret scheem trakuleem, — uf to mehs jau daudšfahrt esam aishdijufchi. Mehs esam pilnigi pahrlēzinati un tizam drošči, ka ari Baltijas tautas scho swehto peenahktumu atfinušchās un, Waldibai ustizigas lihds nahwei, kā jau alafsch, to ispidbihs un ihpafchi schini gruhstā brihdi isturesees bej wainas, sawu wehsturigo godu tihru ufturedamas! Lihds ar wiseem Kreewijas ustizigeem pawalstneekem winas tagad sawu karsto pateizibu issaka Deewam, ka tas šawai schehlastibas-šaulei tif brihnišchki lizis spihdet pahr muhsu mihtoto Keisaru ne ween 1866. g. 4. aprili, kad flepkaws Karakofows Peterburgā nahwigo eerozi pret Winu pazehla, un 1867. gadā Parifē, kad flepkaws Beresofskys Wina dšiwibai usbruka, bet ari šchoreis, kur breesmas bija tif leelas un tif tuwas. Sargi, Deews, ari turpmaf muhsu Keisaru!

Kamehr mehs scho rakstam, wehl peenahf telegrams, pehz kura daktereem isdeweēs, flepkawu Sokoloff'a dšiwibu isglahbt no eenemtās giftes nahwigā špehka. Winsch ir fotografeerets.

Saimneezibas nodafa.

Semes-ahbols.

Semes-ahbolus mehds ari par „topinambureem“ nosaukt un latinu walodā winus nosauz par „Helianthus tuberosus“.

Schis augs ir preeksch kahdeem 200 gadeem is Melšikas uf Ciropu atwests un wina audšmaschāna ir no ta laika šahfufehs, kad kartufelu šlimiba leelakā mehtrā šahla isplehstees. Zil lihds schim peedšiwots, winsch pat šliktā semē nefs labus auglus un semei nowell maf špehku un tadeht winam war wairaf gadus no weetas weenā un tani paschā laukā kaut augt, bej ka tas wina isdoščānos laiwetu. Wina kopschāna ari maf darbu prafa un pret salnahm tas nemas tif wahrigs nawa. Seemeķu Wahzija un Riht-Bruhšija winu mehds pa seemu semē atstat un tikai tif daudš katru reiši isrol, zil ir wajjadšigs. Tē klahit ir eewehrojams, ka winu nekahdi tahrpi nedš kufaini ne-aistēef un pret truhdeschānu un kartufelu šlimibahm tas wisai štipri is-turahs. Preeksch lopu barošchānas winsch ir tilpat derigs kā kartufeli.

Semes-ahboli jeb topinamburi zaur zaurim rehkinot šatura 20 prozentes šaufas dafas un 80 prozentes uhdena.

Winu stahdichana un apkopshana ir tahda pate, ka pee kar-
tupeem, bet ari jau wehla rudenti tos war stahdit. Stahdichana
noteel ne dsitafi ka 4 zetis.

Pee baroshanas tilpat lafstus ka ari winu bambalus isleeto.
Semes-ahbolus ihpaschi labprahd ehd aitas, flauzamas-gowis un sirgi,
un jo ar gahrdu smeke wini tos ehd, jo frishafi tee if semes nemti.

Lapahm un lahteem ir kartufetu-laksteem lihdfiga baribas wehrtiba,
bet zaur sawu garu isaugshannu wini dauds wairal baribas isdod nela
kartufetu laksti. Schos lopeem pasneeds waj nu tapat salus jeb schah-
wetus; pat tad lopi winus itin labi ehd, kad tee us lauka stahwedami
ir nolaktuschi.

Daschds widds, fur mallas truhtums, semes-ahbolu lahstus
(lakstus) isleeto par kurnaschanas materialu.

Daschi rakstneeki peerahda, ka topinamburu warot ari wisu
weeglakā semē audsinat, bet peedshwojumi ir peerahdijusch, ka tas
weegla smilti un purwa-semē flitti aug un reisahm pawisam neisdodahs.
Turpreti wisā zitā semē winsch weenumehr isdodahs un, ka jau mine-
jahm, par wiseem ziteem augeem wairal istura pret salnahm
un negaisa.

Tikai weena nepatshkama ihpaschiba tē ir peeminama un ta ir,
ka us ta lauka, fur topinamburi (semes-ahboli) reif ir augusch, tee
gandrihs wairs nēwa ishuzhinajami un tadeht kahrtigā angtu kopshana
nebuht nēwa usnemami, bet tikai fewischā laukā teem ruhne ir
wehlejama.

Rā jau minejahm, topinamburi ir tapat ka kartufeli apkopjami,
iswagojami un no nesahlehm tihri turami.

No weenas puhraweetas war lihdj 150 puhru nonemt.

Nonemshana sahlahs lihdj lapas teem sahj nowihst, tad ari war
lakstus noplaut, zaur ko teem pee isgatarowshanas nehahda kaweschana
wairs nenoteef. Paschus semes-ahbolus rot pehz wajadshbas til ilgi,
kamehr seme safalst un tad atkal ar rakshannu eefahf, til lihdj ka seme
atlaidusehs, tā ka augeem sahlot augt wisī semes ahboli ir norakti.

Ja grib ka otra gada us ta pascha lauka topinamburi aug, tad
wajaga pee winu rakshanas katra laksta weetā til weenu semē astahf,
kas tad gan pawafari usdihgs un augs, bes ka buhtu bijis wajadshigs
seme art un isstrahdat. Bet ja gaditos, ka zaur schahdu angtu atstah-
shannu tee par beesi sahktu augt, tad tos augus, kas wairal,
wajaga israut.

Rā lopubaribas-augi topinamburi wisadā sīnā ir deefgan
eewehrojami, bet ari nēwa leedsams, ka winu leelaka isplatishana
tapehz ween kawejahs, ka tee kahdā weetā reif eestahditi, tur ka ta
wisu nifnalā sahle eeweestos un gandrihs nēmaj wairs nēwa isdeldejami.
Schklinekus war pastelet „Balt. Semf.“ Administrazija.

R. Thomson.

Wispahriga data.

Pagasta-ffrihweris un pagasta-teesas ffrihweris.

No G. Mathera.

Kursēmē daschkahrt ir zehlees tas jautajums: kahda starpi ba
ir starp pagasta-ffrihwera un pagasta-teesas ffrihwera
amata-laihu? Zif man sinams, tad til pat pagastōs, ka ari usraugu
teesās schis jautajums ir daschadi isspreests un tadeht, man schfeet,
es peepildichu wispahrigu wehleschanos, scho leetu pehz pastahwoscheem
likumeem un preekschrafsteem jo plaschafi isskaidrodams.

Daschas usraugu teefas ir tanis domās, ka pagasta-teesas ffrih-
wera amata-laihs ne-efot aprobeschots, tā ka scho amata-wihru tikai
pehz wispahrigeem likumeem (noscedshbu un nespehjas deht) no amata
warot atzelt jeb atlaist. Zitas usraugu teefas turpretim ir isspreedu-
schas, ka neween pagasta-ffrihwera, bet ari pagasta-teesas ffrihwera
amats lihdj ar to zitu pagasta-amata-wihru laikam (pehz 3 gadeem) no-
beidsahs. Rā saprotams, schahda neweenadiba usraugu-teefu atshishanā
un spreedumōs zel jautajumu: kusch spreedums tad nu ir riktigs?
Daschā pagastā p. p. weetneeku pulks ir zehlis jaunū ffrihweri, lihdj-
schinigais ffrihweris gan atdewis pagasta-ffrihwera weetu, bet ne-
wis pagasta-teesas ffrihwera amatu, jo tas winam, pehz augschejahm
domahm, peederot us wisu muhschu.

Aplohkosim tad nu tos likumiskos pamatus, us kureem minetee
spreedumi dibinajahs.

Pagasta-likumu 26. § stahw tā: „Par pagasta amata-wihru
rakstu apghadataju, par protokolu rakstitaju pee pagasta sapulzes, pee
sapulzeta pagasta weetneeku pulka un pee pagasta teefas, pagasta weet-
neeku pulks pagasta ffrihweri zel, waj us laiku lihgt.“

Pehz schi likuma nu it nebuht newaretu schauditees, ka pagasta-
un pagasta-teesas-ffrihwera amata-laihs ir weens un tas pats, waj nu
to zel (wehle), waj falihgst us laiku. Schis amata-laihs tē fihkafi naw
nosajits, tadeht zitreisejs Baltijas general-gubernators 1867. gadā pa-
wehleja, ka pagasta-ffrihweris neween wisā zitā sīnā, bet ari amata-
laika deht ir lihdfigi turams teem ziteem pagasta amata-wihreem, kuri,
kā pasihstams, alasch tikai us 3 gadeem teef eezelti (fal. manu lik. krajh.
lp. 13, § 26, iist. 6). Par pagasta-teesas ffrihwera amata-laiku
general-gubernators nelā naw nospreedis, turpretim komišja Kursemes
fenn. leetās nospreedust, ka „tee preeksch pagasta amata-wihru deenesta
laika pastahwoschee nosajijumi us pagasta teefas ffrihweri nesihmejahs,
un zitā weetā: „bet tee likumu nosajijumi, kas lihdj schim pastahweja
par pagasta teefas-ffrihweri, wehl ir spehlā.“ (Turpat, lp. 13, pte.
e un i, 4).

Sadsihwe un sniba.

Widsemes lopu-fargaschanas-beedriba un Rigas Latweeshu labdaribas beedriba preeksch zilwekeem.

Widsemes lopu-farg.-beedriba iscludina pahristatu par saweem darbeem pagah-
juscha gada. Pehz ta wina:

203 reifes aishahwejusi sliumus jeb nespehzigus sirus;

953 tetus atwabinajusi no zectahm saitehm un siktas gulas-weetas;

14 reifes sohis un wehl wairal reifes wistas glahbusi no bada-nahwes un gah-
dajusi ka tahm buhtu wajadshigais gais;

20 fuhrmanus apshahdshjeusi pee polizejas, tadeht ka tee sawus sirus nebija
apsegusch;

Daushahrt wina ghahdajusi, ka schihdu sirgi pa schabahm kahrtigi kluhtu apkohti;

Putnu mahgitajeem (t. i. tahdeem kas putnus dreseere un tad pahredob) wina
putnus atnehmush un teem bijis jafamafā teefas-lostes;

99 reifes wina sauluhi polizeju palihgā;

10 reifes wina wainigos peespeedusi dot labprahrigas dahwanas preeksch
winas t. i. pr. lopu-farg.-beedribas;

19 reifes mozitee lopi nodoti polizejai;

44 reifes wainigeer strahpeti;

26 sirus wina likusi notaut;

49 sirus wina likusi pascheem ihpaschneekem ahrtet;

3 sirus wina aishahwtijusi us dseedeeshannu lopu sliumu-namā un 10 sirus wina
aishahwtijusi us semeem pee weegleem darbeem.

Starp wainigajeem bijusch, ka pats par fewi protams, wiswairal Latweeshu
un Schihdi un tikai 4 Wahzi un 18 Kreewi.

Kad scho plascho un kuplo darba-laiku nopeetni apluhko, tad it newikus azis
speschahs patejibas-asaras, ka til dauds darits preeksch kaujameem tekeem, joshim un
wistahm un preeksch wezeem, darba-nespehzigeem un wahjeem sirgeem, un tad ja-issau-
gahs: „Nebst, wist ir jauns tapis,“ jo senlaisos mums nebija ne aishfargaschanas-
beedribas preeksch schejeenes eeshihwtajeem t. i. zilwekeem, kas wairal smala zektas
saites, netihra gaisā zc. ne tā tagad teki, sohis, wistas un wezi sirgi, ko kuhja chrtet
dseedeeshanas-namā. Ziwihsajija, tu deewu meita, kahbs spehfs tew! Un ihstā mih-
lestiba — tu sawus sirtos starus ikratī ari us lopeem, kam ne-efot ne prahta, neht
dwehseles! — — —

Bet apluhkosim nu kahdu otru darba-laiku, kahdas otras beedribas darbus,
jebshu tee nu gan ir tikai zilweki, ka labumā schi beedriba strahda.

Ta ir „Rigas Latw. labdaribas beedriba,“ kuras laba wola, zif mums sinams,
labprahd neredst, ko kreisā dara, un kura tadeht ari tahbus gada-pahristatus nemehtst
iscludinat, tā minetā lopu-aiist- beedriba. Redshim, ko schi labdaribas-beedriba ir
pastrahdajusi preeksch grehtumu zeesdameem zilwekeem. Sinas nemšim if Rigas
Latw. Beedribas pahrlata par 10 gadu darbeem, ko zeem publika patenzinā 3-
Wau-
mana un R. Thomsons k. l. neatshidshinajameem puhlineem.

Pehz schim sinahm wina 8 gadu laikā:

a) pret wisai lehtu atmaksu nabadsineem isdalijusi:

207,962 gabulus maifes un 538,360 porzijas weweliga, spehziga ehdeena.

b) bes jebkuras atmaksas:

6008 rub. 68 kop. staidrā nauda isbewusi, 617 nabageem palihgu pasneegdama;

33,423 reifes pahbinajusi isfaltuschus (par teem kahbus 2000 rub. isdodama);

43 lihkus paglabajusi (218 rub. isdodama);

287 nabaga behrnus suhtijusi stolda, par teem 2643 rub. 67 kop. isdodama;

554 nabaga behrninus ta kunga peedshinanas swebhtōs eepreczinajusi ar

bagati apdahwinatu seemas-swebhtu egliti, par to isdodama 1607 rub. 5 kop.

Bet kahdi nu ir sčee likumu nofazijsi, kas lihds ņhim pastah-weja par pagasta teefas-fkrihweri?

Tos mehš atrodam Kurjemes ņemu. likumu grahmata no 1817. g., fur § 38. ta stahw rakstis:

„Katrai pagasta teefai buhš buht teefas-fkrihverim, ko muņņas ihpasčneekš pehž lihguma peenem un lonē“, un lai nemaņ nebuhtu ja-ņchaubahš, ka pagasta-teefas-fkrihweera amats ir ņlaidrš lones-deeneņš, tad ņemneeku leetu komiņņija 24. oktobrē 1830, ņem Nr. 194 iņņpreeda, ka „pagasta teefas-fkrihweri, kas naw peenemš pehž ihpaņņha kontrakta, no deeneņta war atlaiņt, ja dņimts-ņungam uņ tam eeweņš (aus be-wegenden Gründen).“

Kā nu daņņi war naht uņ tahm domahm, ka pagasta teefas fkrihweris, reiņ ņhini amata eezelš, taņ warot palikt uņ wiņu muhņņu, man ir gluņņi neiņprotamš; jo minete komiņņijas-nofazijsi tahdu pee-nemņņhanu nebuht ne-attaiņno un pehž teem ahtraki japeenem, ka teefas-fkrihweera amats, tapat kā pa wezam, ir praņta deeneņta-weeta, kurā ee-ņtahjahš un no kuraš ja-atņahj praņti pehž lihguma, ja, pehž ņņeem nofazijsimeem pagasta weetneeku pulks, it kā zitreiņ dņimtslungrs to wareja darit, teefas-fkrihweri kurā katra brihdi war atlaiņt no amata, ja ihpaņņha kontrakta naw un ja weetneekeem iņleekahš, ka uņ tam kahdš eemeklš. — Tā tad ņņee nofazijsi teefas-fkrihverim tagad ahtraki ir par laumu, ne kā par labu, jo tee wiņu noņtahda uņ wiņai nedro-ņņeem pamateem. — Un tomehr tee ņawā laiņā bija neween derigi, bet ari wiņai waijadņigi. Toreiņ maņal ņwarigrš bija taš jautajumš, zil garņņ ir teefas-fkrihweera amata- jeb deeneņta-laiņš, ne kā taš, kā fkrihweri buhtu glaħbjami no nekruņņeem. General-gubernatorš, kā jau minets, 1867. gadā pagasta-fkrihweri pazehla lihdsigu wiņeem ziteem pag. amata-wihreem. Bet ņņeem waijaga buht 25 g. wezeem, tadehņ ari pagasta-fkrihverim wajadņeja buht til wezam un taņņņu jau preekņņ ņņihš pawehleš bija daudš fkrihweera-amata, kas ņņo wezummu wehl nebija ņaņneeguņņi. Teem tad nu buhtu bijis jaet pee loņehm, jebņņu tõeiseju nekruņņu-likumi pagasta-teefas fkrihveruš no tahm atņwabinaja un pehž likuma ari netika pagehrets, ka teem buhš buht 25 g. wezeem. Kā ņņihš daņņadibas jeb likumu preteņtibas nu bija iņlihdņinat? Taš notika zaur augeņņeem preekņņhrakņteem, zaur kureem ņemneeku leetu komiņņija gluņņi pareiņi pagasta-fkrihweera amatu uņluħloja par tahdu, kas pehž pagasta-likumeem un o jauna dibinatš, bet teefas fkrihweera amatu par jau pastaħwoņņu, kas pehž tõeiseeem likumeem ari atņwabinaja no loņehm, pat ja fkrihveris 25 g. wežš wehl nebija, kā to gan no jaunezeltā pagasta-fkrihweera pehž min. general-gub. pawehleš waijadņeja pagehret.

Tadehņ tad min. komiņņijas pawehlehm preekņņ 1875. g. bija loti praņtiņš noluhš un taš bija nepezeēņņami waijadņigas, ja negribeja pretlikumi nodot kara-deeneņtā amata-wihruš, kas no ta pehž lik. bija

atņwabinati, zaur ko ari pagasteem daņņš labš kreetnš ņanņlejas-ņpeħš buhtu kkuwiš atnemtš; tõeie, kur mahzibas augti pagastš wehl titai retis bija eenahkuņņeš, taħdš iņtruħtumš buhtu zehliš daņņu labu robu.

Bet tagad min. pawehlehm ņņihš praņtiņņas puņes truħņt, pehž tam kad wiņpahrigais kara-deeneņš ir eeweņš, un nu buhtu janostah-jahš uņ teem pamateem, kas zaur pag. lik., § 26 zelti t. i. teefas-fkrihweera amata-laikam alaņņ waijadņetu eet lihdsā ar pagasta-fkri- am.-laiku, uņ 3 gadeem, un to waijadņetu katra reiņi protokola-grahmata norakņtit, kamehr min. pawehleš wehl ņpeħā. Zerams, ka ņņihš damāš reiņ dabos apņtpraņņņhanu zaur atjaumotu pawehli.

Rokneņeš dņeedataju beedribas dņemitēē gada-ņweħtki.

ņņos ņweħtkuš pag. ned. numurā apņhmedami par eeweħro- jameem, mehš maņal turejahm praħtā tos ņihlš notikumus, tos raibos un jaukos teħluš, zaur ko taħdi ņweħtki no zitam kausku ņa- nahņņhanahm atņņkirahš. — daudš wairak mums bija praħtā tahdu ņweħtku noņime muhņu iadņihwē un ņewiņņki runā ņahwofņo ņweħtku noņime Rokneņeš draudņeš iadņihwē. Ko mehš no Latweeņņu puņes wiņkarstaki wehlamees panahņt, uņ ko ņewiņņki ari ņņi laiņrakņta redak- zija zenņņahš, ko wiņa ar wiņeem ņpeħteem grib ņemet un pabalņtit, tas ir: laba ņatikņņhanahš ņarp ņņejeenes tautibahm un ņahrtaħm, laba ņatikņņhanahš un ņawņtarpiga uņtiziba ņarp pagasteem un dņimtslungeem, ņarp draudņehm un mahzi- tajeem. Bet mums leekahš, ka ņņi Latweeņņu weħņņhanahš daudņ- ņahrt nepeepildağš titai zaur daņņu wiħru ņihweņchanos un ņihņtu ture- ņchanos pee ņenatnes eeradunteem, kas daudņreiņ knapi ir wairak ne kā titai ahriĝa, neeĝiga un eeweħroņchanai newehrta forma. Ćhņš labums (intreņeš) titai retš atgadijumš ņahw pretim taš plaiņnas iņlihdņi- naņņhanai, kas muhņu iadņihwē daņņdš apgabaldš wiņai ņahpigi wehl japamana. Tee mamati, uņ kureem tagad buhš dibinatees labai ņa- tikņņhanai ņarp pagastu un kungu, draudņi un mahzitaĝu, Latweeņņeem un zitam tautibahm, ir pa daĝai zitadi, ne kā tee pamati bija, uņ kureem zitreiņ dibinajahš muhņu iadņihwe. Nebuħš peemirņi, ka kultura, likumu doņņhana un zilweĝigata walbiņņhanas-metode pa tam ir loti leelus ņoluš ņpeħruņņahš un muhņu iadņihwi pawiņam pahrgroņņiņuņahš. Kur to ne-eeweħrojot wehl wiņu gribetu lauti kā bija pa wezam, tur ņņkirņņhanas-robš nemaiņaņeš, bet paliks alaņņ jo leekahš, un deem- ņņehņ mums ari tahdu pagastu un apgabalu netruħņti!

Zil ņirniĝi tadehņ japreezajahš, kad no kaħda pagasta ņanem gluņņi zitabaš ņinas, kas peerahda, ka laba ņatikņņhanahš un uņtiziba ņarp pagastu un dņimtskungu, draudņi un mahzitaĝu, Latweeņņeem un zit- tautēēņeem it nebuht naw nepanaħņtams jeb wiņai gruħti pa- naħņtams meħriš, ja til to no wiņahm puņehm grib panahņt. Daudš-

Pa wiņam wiņa iņbewuņi 12,448 rub. 55 kop.
Laņtaji lai ņpreeņņ, kura beedriba wairak eeweħrojot ta Runga wahrdu: „ņs biju iņņalņis un ņuħš mani ejet eħdinajuņņi re.
Kahdš zilweku aiņņargataĝš.

Kahdš wahrđš wezakeem par meitenu ņkolofņhanu.

Zil man ņinas, par ņņo leetu jau ņhad un tad laiņrakņtš ir ņpreeņš un rakņtš, bet tomehr, kad eeweħro, zil daudš wehl greħto meitenu audņinaņņhanā ņinā, tad ir pat maņ mahzitam zilwekam — kā manim — ņņehlumš uņnahņ un ir ja-at- ņihņi, ka ņhini leetā wehl daudš darams un pahriabojamš. Tadehņ lai ir man buhtu atlautš, par to kahdus wahrdus runat.

Tagad — gods Teemam — gandriħ katra teħwš un maħte jau ir atņinuuņņi, ka ņkolas zilweku wed pee iņgliħtibas un tadehņ — ja maņš kauĝ — wairš nekawejahš, ņawuš beħrnus ņkolā ņuħti. Bet waj ar to jau pēteek, kad beħrnus ņkolā ņuħta? ņs ņatu nē, ihpaņņi tad nē, kad weĝati ne to ņkolu, ne taš ņkolas programu paņihņi, kur wiņi ņawuš beħrnus ņuħta un ja ari paņihņi, tad tomehr to aplam ņaprot. Tā p. p. daņņi weĝati wehl ņaka: „Manai meitai jau newoiĝaga nekahdā dņiņas gudribas mahzitees. Ko ņņi dariħ ar dabas ņinibahm, reħņinaņņhanu, weħsturi, ĝoĝraņņiju u. d. ĝ. Winai jo weħlat tā kā tā par ņaimneezi buhš japaleek un kad tad ņņaj atliks laiņa, ar taħdeem neeekem jeb ar taħbahm dņiņahm mahzibahm dardotees? Ja wiņa eemahĝahš eħņlet, ņuħti un wahzu walodu, tad jau pēteek. Ćhpahņi wahzu waloda ņņiniš deenāš waijadņiga; jo kā gan iņņatitees, kad mana meita, kas taņņu naw kaņpabeħrnš, balēš jeb, kā tagad meħņ ņazit, weņibāš wakarāš ar ņmalkeem jaunelleem ņatikuseš, runahš latwiņki? Draudņeš- un meitenu-ņkolāš ja daudš, tad tilai druħtu.

wēen taš teek mahziš, kas meitenehm ņhini ņinā derigrš; turpretim pilņeħtāš pee ņuwejahm ir zita leeta. Meitene pee ņņahm par ĝabu til pat war eemahzitees (eħņlet, ņuħti un wahzu walodu), kā minetāš ņkolāš par diweem gadeem. Kaħeħ tad lai eħnu taħdš mullis un dodu tur diwi rubli, kur ar weenu pēteek? To jau deesĝan peerahda taħdāš meiteneš, kas draudņeš- un meitenu-ņkolas pēzāš jeb wairak ĝadāš zauri ĝahjuņņahš, bet taņņu wehl ņuħņņhanā un eħņleņņhanā ne til daudš neprot, kā taħš, kas diwi lihds triħš ĝabus pee ņuwejahm bijuņņahš. Zadomā ari ka taħš, draudņeš- un meitenu-ņkolāš pēzāš jeb wairak ĝadāš ņkolotas, mahĝā pah- nahkuņņahš tureņeš par lepnaħm un kauneņeš ĝowntināš dņirinat un zuhĝinas eħdinat. Tadehņ mullis taš, kas ņawu meitu ņuħta draudņeš- un meitenu-ņkolāš un neņuħta pee ņuwejahm. Ćħri briħnumš, ka mahzitaĝi wehl aiņleek, meiteneš aĝrati pee ņuwejahm dot, kamehr taħš naw triħš ņemas pagasta-ņkolā bijuņņahš.

Tā, tā, miħlee teħwi un maħtes, juħš domajeet, kā meitenehm eņot par ņahdi, ĝaltu lauti ar dabas-ņinibahm, reħņinaņņhanu, weħsturi, ĝoĝraņņiju un zitam taħbahm gluņņi praņtiņņahm mahzibahm; ņuħš ari nebuht neapdomajatees, taħš ņauki par „neekeem.“ Zil taħlu ņuħš, tā domadami un runadami, eiet no iħtā zela! Wiņas ņņihš mahzibas meitahm naw neween par ņahdi, bet weħlat, deeniņĝā dņihwē, tahm ir nepezeēņņami waijadņigaš. Katra weĝakā ņweħtais peenahņtumš ir, ņawas meitas ņkolot un ihpaņņi ari ņhiniš augņĝam minetāš ņinibāš. Zil waijadņigi taš, to pē- rahdiħš ņņis atĝabiĝeēš, kas preekņņ maņ gadeem pee manim kaimināš notika. Waņarā ņibens eeņpeħra kaħdā ņemneeku dņihwoĝamā mahĝā, zaur ko ņņi nobeĝa. ņaimneeĝe ņņo dabas-notikumu neħmahš tā iņņlaidrot: ņahde nu gan eņot, ka mahĝa nobeĝuņe un deesĝan moĝas ari buħņĝot ja-iņeēņņ, kamehr jaunu uņbuħweħņot bet tomehr nu taņ reiņ buħņĝot meers no weleem, kuri iņtāā aiņņraħņni eņot dņihwojuņņi un zilwekus ņhad un tad moĝiņuņņi. Wiņa ari atminotees, ka weĝi laudis ņaziĝuņņi un taš ari eņot pilniĝi teefā, ka ņibens titai taņis mahĝāš wēen

reij mums jau bijis tas preeks, tahdas jaukas finas zeen. lasitajeem pafneegt, un schodeen mehsh tahdas waram pafneegt is paschu pee-bfihwojumeem un pahrlzeezinafchanahs.

Laipnais lasitajs garā muhs pawadihs uf Roknesi, uf to jauko apgabalu, ko newis bef eemesla dehwe par „Widsemes Schweizi.“ Rokneses pils drupas uf Daugawas krasta aifrahda uf sawu spehzigo waru pagahntē (fchi pils ir zelta 13. gadu fimteni, biskaba Alberta I. laifōs) un dafchas drupu atlikas ap pili leezina, ka tur fenaf ir bijufi pilfehta, kura — kā wehfure fahfta — bija bagata un pahrwaldija labu daku no toreif tif swarigās andeles pa Daugawu. Tagad uf fcho weetu ir augligas druwahs un jauki kofi; netahlu no wezās fahw falkā jaunā pils, drufzin tahlaf Luteru un uf grawas otrā krasta flaiftā pareiftizibas hafniza. Luteru hafnizas turumā ir muifchas „Elifabetes-fkola“ (newis pagafsa-fl.). Ar fcho fkolu tuhdat eepafihfimees, jo tani fchodeen fwim sawadus fwehtfus.

Roknese jau wairaf ne kā 100 gadus ir muifchneeku-familijas f. Loevenstern ihpafchumā. Nelaika Otto fon Loevenstern, kam ari Balmeera peedereja, zaur testamentu fcho nofazijis par sawa wezakā dehla un Roknesi par sawa otrā dehla ihpafchumu; treschais dehls ir kara-deenestā un jau usbeenejis hufaru-ofizeera fchinu. Otto fon Loevenstern — tā laudis leezina — ir bijis wairaf tehws, ne kā funks saweem leeseem pagasteem (Roknesi p. p. ir ap 150 faimneeku) un wina laulatā draufjene, Elifabete, dfimufi grehfene Kenjerling, ko winsch karfi mihlejis, wehl fchodeen fahw dfihwā un mihlā atminā Rokneses eefihwotaju firdis, jebfchu wina jau 1859. g. 9. junijā aifgahjufi uf labako dfihwi. Winas fchehlprahtiba un labdariba tur bijufi par falamo wahrdu un fchini finā wina lihdfinajufehsh fw. Elifabetei. Ne weena grufhfirdiga wina naw atraidijufi bef palihga, wifur, kur palihdfibas watjadsejis, wina bijufi flahf. — 6 gadus preefch sawas nahwes, 1853. gadā, wina dibinajufi augfcham mineto muifchas-fkolu, kas wehl fchodeen teef uftureta un fopta uf muifchas rehfinumu. — Kad ari winas laulatais draugs, no wifa pagafsa apraudats, aifgahjis Deewa preefchā, tad wina wehl nepee-augufcheem dehleem par pehrmindereem eezelti grafsh Medems un baronsh Otto fon Rōnne, kuru pilnwarā Roknesi waldijis lihdf 1877. gadam Gustawsh Hake na f., kas jau Otto fon L. fga laifā tur bijis par muifchas un pagafsa pahrwaldneeku. Sirmais Hafena-tehws dafcheem lasitajeem jau buhs pafihftams is Kronwalda Atta mihliga rafhta „Balt. wehfnefi,“ kura tas winu godam minejis. No sawas pufes waram fazit, ka Rokneseefchi weenprahfigi winu tura un zeeni par taifnu, fchehlprahfigu un gudru waldneeku, kas tanis 24 gaddsh, kamehr winsch Roknesi pahrwalda, tikai pateizibu un mihlestibu ispelnijees, sawa teizamā leeklunga un wina labdarigās leelmahtesh garā un prahfā waldidams. „Mani nelaika fungi man naw aifmifftami,

zperot, kuras welni mihl. *) Gadijahsh tuhlin ari ftop tahsh mahjash eefihwotajeem weza mahmina, kas apleezinaja, ka ta mahjai begot pate esot redsejufe, leefmās, diwi putnus, kas tā krukli isfkatijufchees un libinajufchees, kamehr beidshot fahbegufchi un femē nokritufchi. Fchi brifhnuma wehfis ispaudahsh ahtri no weenas mahjash uf otu. Netruhfka ari bahbu, kas fcho wehfis dfirdejuhshas fazija, ka ta esot pilnigi taifna. Bet ftop fchahm namamahfeshm atradahsh ari weena, kas sawōsh jaunibas-gaddsh dabash finibas fkolā bija mahjijufchees. Fchi fazija: „Neatofaters! Naw teefa, ka welni tani mahjā bijufchi; tapat ari naw teefa, ka fibens tadefh tani fpehris. Sibens taf naw zits ne kas, kā elekfritetes dfirkfele, kas tad zelahsh, kad elekfritetes fpehli islahdejahsh (atrafjahsh). Zaur to isflaidrojahsh, ka fibens mahju naw wis welnu dehsh trahpijis, bet to tikai newifshus no gaisa femē fchahdameesh sawā zeldā atrahdis, un aifbedfinajis, it ka tas tapat ari wareja notift ar hafnizash torni, lahda fwehta zilweta galwu jeb mahju r. — Fchini atgadijeena juhsh redseet, zeen. wezati, ka fchi faimneezje zaur dabash finibu sawush deenestneekush no mahnu-tizibash ir pafargajufe; tapat ari juhju meitahm nebuhs par flahbi, kad tahsh dabash finibu mahjiseesh. Ir winahm dfihwē nahsh atgadijeeni, kurōsh zaur dabash fpehlu pafihfchahu neween pafchahm, bet ari wifai faimei atlefhsh dafchsh leelsh labums. Tā ari rehlinafchana

*) Mehsh neprotam, kadefh zeen. rafhtitajsh fcho nabaga faimneezje tā pek, jo ko tad wina gan zitu tiz un runā, ja ne to paschu, ko fch., L—insch un beedri mahja un fludina? Fchee laudim ufteepj, ka fibina fpehreens ir „Deewa pirkfsh“ un mineta wezene to tura par welna nomehrdetaju. Rahda ftopiba fcheit ir? Ne lahda, jo kur welna darbū naw, tur mihlais Deewsh tatschu sawu pirkfsh nemahja ftopā, un kur welni klufti nomehrdeti, tur atkal Deewa pirkfsh newar trufht. Bet galdā tif pat fch. kā L—insch un mineta faimneezje atwahsh uf teem pafcheem mahnu tizibash zeekem, uf kureem bija wezee Latweefchi, kas pehrkonu tureja par Deewu un fibini par wina dufwu ahmuru.

winu wehlefchanahsh bija, ka es walditu taifni un lehuprahfigi Roknesesh muifchas un pagafsu, lihdf winu toreif wehl mafee behrnini buhs pee-augufchi un tehwa pehdās; un fcho wehlefchanoh es esmu pehz labafās firdsh-afinas ispidbijis un Rokneseefchush es ufshhofju par saweem audfekneem, wini man ir pee firdsh pee-augufchi, kauna es wineem newareju un newaru darit. Tahdā pat garā tagad walda un waldihsh jaunais leelshkungs, un kā es wina teizamam tehwan esmu bijis uf-tizigsh lihdf fchim brifshcham, tā es wina dehlam, ko es daufshahrt uf saweem zeekem esmu auklejis un raubadahsh winu aifslaidu projam audfinafchana pee radeem, kad mihlee wezakee bija nomirufchi, — tā es ari winam buhfchu uf-tizigsh un alafch flahf ar sawu padomu, zif ilgi mihlais Deewsh man uf tam dos fpehfu.“ Tā mums fahftija Hafena-tehws lahda pawakas-brifhdi, un mehsh neleefsham, ka wina aifgrahbiā balfsh muhfju firdi zehla sawadash juhtash. — Otrsh wihresh, kas nelaika leelshkungs garā un prahfā lahbus 34 gadush Roknesē ir ftrahdajis, ir wezais, firmais un tomehr brifhuprahfigaish mahjitajsh Pacht fgs. Mums eefrita ir ar winu farunateesh par dafchadahm leetahm un mehsh atradahm, ka Rokneseefcheem ir taifniba, kad tee winu fahuz par sawu tehwhifchligo draugu, kas wineem ne-atlihdfinamu labumu darijis. Neminetu, ne uf lahdu wihfi newaram atfahf J. Stutfehka fgu, kas jau ilgush gadush ir Roknesesh pagafsa wadonis un galwa. Ir winam pufst mihlestibash un pateizibash-pilnash firdish pretim, jo ari winsch ir daufsh laba darijis sawam pagafsam. Tapat godam peeminams Roknesesh pareiftizibash mahjitajsh. — Kur tahdi laizigi un garigi preefchneeki pagafsu walda un kopj, tur augli newar buht flifti. Un teefcham, japreezajahsh bija katram no firdsh, ufshhofjot tosh isgliftibash un attihftibash auglus, ko Roknesesh dfeedataju beedriba sawōsh 10. gada-fwehtkōsh ufrahdija! To ir dibinajufi Hafena-tehws, Stutfehka f., no kureem pa wifu fcho laifu ir bijufchi: pirmajsh — par beedribash presidentu, otrajsh — par wina weetneeku jeb wihze-presidentu, un zitreifejsh Elifabetes-fkolotajsh Dambe f., kura weetā par dfeedataju wadoni tagad ir J. Pilfatneeka f., godam pafihftams jau no Wez-Peebalgash draufshesh-fkolash. — 1873. gadā fchi beedriba ispelnijahsh goda-algu (fudraba medalu) wispahrigōsh dfeed. fwehtkōsh.

Uf 10. gada-fwehtkeem 26. martā bija atnahlfufchi: pats (tagad 23 gadush wezsh) Roknesesh leelshkungs Maximilians fon Loevenstern, fon Brūmmera fgs, firmais mahjitajsh Pacht f. (pareiftizibash mahjitajsh bija aifbildinajeesh, koti laipnu fwezinafchanash-rafstu un Sproga „Latw. tautash-dfeefmas,“ Kreewu un Latw. walodā par peeminu atfuhfidams), kā pats par fewi protamsh, beedribash preefchneeki, tahlaf kā luhgti weefi R. Thomfonsh un G. Mathersh (dafchi ziti Rihdfineeki nebija warejufchi atbraukt) un bef dfeedatajeem wehl pulzinsch Rokneseefchu. Tikai brifhnejameesh, ka no pagafsa pufesh tif maf bija atnahlfufchi, beedribu apfweizinat. Waj tad nu paschu laudim gan

katrai kreetnai namamahfesh waijadfiga; jo naw wairsh tee laiki, kurōsh faimneezje iftika, kad wina prata fimenush un jehrinush isflaitit. Tagad neweena faimneezjiba newar felt, kurā trufht faimneezjibash-grahmatu un pee tam nepeeteef wis, kad faimneeksh ween tahsh wed, ari faimneezjei japalihdf, un pee tam, kā protamsh, bef rehlinafchanash newar iftift; tadefh winahm rehlinafchana deriga un waijadfiga. Tā ari naw grufhti peerahdit, ka wehfure, geografija un zitas kreetnash mahjibash neween derigash, bet pee behrnu audfinafchanash wifai waijadfigas un nepezeefchamash. Bet nu aplufhofim ari tahsh mahjibash, kuras finibas pretineeki preefch fahahm meitahm ir ismeklejuhcheesh par wislabako teesu. Tahsh ir: ehkelefhana, fchuhfhana un wahju waloda. Smalli feweefchju rofu-darbi katrai meitai, kā ari namamahfesh gan ir derigi, bet femneeku faimneezje mafaf waijadfigi, ne kā dabash-finibash. Bef fcheem mineteem rofu-darbeem gan katra, pat ari kreetna namamahfesh war iftift; jo zif tai uf tam gan atliksh laika, kur winai tatschu kufioni jakopj, faimei ehbeens jafagatawo, wifash leetas faimneezjibā jauflata, ka wifur buhtu fpodriba un fahrtiba. — Tē man eefriht prahfā lahsh eewehrojamsh teiktumsh, ko lahds mahjitajsh sawash draufshesh flolotajam fazijis. „Ro femneeleem palihdf,“ winsch teizis, „kad tee sawash meitash mahja ehkelet, kad tahsh neprot auf?“ Kas gan leegsh, ka fchim teiktumam taifniba? — Teefcham janofchelo, ka ehkelefhana ir nahlfufi aufchanash weetā, kam waijadfetu otrejadi buht. Janofchelo ari, ka preefch aufchanash trufht ihpafchash eetaifesh, kur meitash waretu mahziteesh. Bet waj tadefh mahfesh jau drifht rokas kleshpi turet un gaidit, kamehr wabuhf tahdash eetaifesh klufsh zeltash? Nē; mahfeshm jamahja pafchahm sawash meitash ne ween auf, bet ari wifōsh zītōsh faimneezjibash darbōsh, kas kreetnai faimneezjei waijadfigas. Wifai gekigi ira, tahsh, kad no fkolash mahjā pahrnahlfufchash, jau par tif smallahm un mahjitahm turet, ka winahm wairsh ne ka nedrifht mahjit.

(Uf preefchu beigumsh.)

ari ir; bet pee tagadejahm buhſchanahm wina uſ leelaku ſkolneeku ſkaitu nemaſ newar zeret, jo 1) winai naw ne kaſhu leelaku teeſibu, 2) ſeminaros un 3. ſkolás war eetift taiſni no otras klaſes un 3) daſchi, leelo ſkolás-naudu maſfat neſpehdami, paleel otrá klaſe wehl uſ otru gadu, fur — ari 3. un 4. klaſe — ahrdraudſibu behrneem tikaí 16 un paſchu draudſes behrneem tikaí 12 rubli par gadu ſkolás-naudas jamafjá. Tadeht gan uſ preeſſchu waijadſetu ari no ſweſcheenes ſkolneekus taiſni uſ pirmo klaſi peenemt un tahdeem, kaſ no ahrpufes winá eſtahjaha, peetiſtu ar to mahzibu, kuru wini, jeb kuru labu draudſes-ſkolu zauri eedami, ir baudiſuſchi. It ſewiſſchi tahdeem deretu W. B. dr. ſkolás 1. klaſe eſtahtees, kuru gimnaſiju grib zauri taiſit un wehlaſ ſtudeeret. Jo taſ labums, kuruſch zaur to zelaha, ka war taiſni no ſemehm gimnaſiju augſtatás klaſes — kuras ſahlaſh ar 4. jeb kwartu — eſtahtees, ir teeſcham neapſwerams. To ikweens ſina, kaſ piſſehtu ſkolás paſiſt. Man ir tehwi paſiſtami, kuru gan buhtu eeſpehjuſchi ſawus dehlu zaur gimnaſiju ſuhtit; dehli ari eſtahjaha gimnaſija — paſchâ apakſchejâ, 7. klaſe jeb ſeptimâ — bet kaſ iſnahza? Kamehr wini lihſ 4. klaſei notiſa, biſ tehweem deeniſchehl maſ tufſch. Naudas ſinâ ir gimnaſijas apakſchejaha klaſes piſſehta daudſ gruhtaki zauri taiſamaſ, ne kâ augſchejaha, jo ſchinis buhdamaſ, nabaga ſkolneekus tatſchu war ſaweem wezakeem iſdoſchanaſ pamaſinat (daſchreiſ gluſchi beſ winahm iſtikt) ſemako klaſu ſkolneekuum ſtundaſ dodamaſ; un paſlihdſibamaſ no gimnaſijas pufes tahdeem nabaga ſkolneekuum, kaſ labi mahzaha un godigi uſwedaha, ari tikaí no augſchejahm klaſehm eeſahklaſh. Apakſchejâſ klaſes, kuras ir no kaſdeem nekahdeem pilnum pilnaſ, ſkolneeki daudſſahrt deeniſchehl ari wairak palaidnibaſ eemahzaha, ne kâ labos tikumaſ, jo gimnaſiju ſkolotaji wairak ſkolotaji ne kâ audſinataji buhdami, ar ſaweem „audſekneem“ tikaí pa to laiku ſaredſaha, kamehr ſtundaſ dod; pehſ tahm eet katris ſawu zeku. Pa wiſam zitadi turpret ir ar ſkolotajeem uſ ſemehm; tee patur ari walaſtundaſ ſawus audſeknuſ ſem ſawahm azim, un kamehr behrnus ir behrnus, tamehr taſ ir ari nepeezeeſchami waijadſigſ. Tadeht pat piſſehtamaſ wezaki, kam ſawu behrnui pareiſa uſaudſinaſchana ruhpa, meſledami meſlê, kur waretu ſawus behrnus uſ ſemehm nobot, lai teem nebuhtu gimnaſijas apakſchejahaſ klaſes piſſehta zauri ja-taiſa. Bet tahdu weetu uſ ſemehm ir wehl toti maſ. Tikaí uſ wairak mahzitaju muſſchahm ſinu norahdit, kur mahzitajus peenem ſkolotaju ne ween preeſſch paſchâ behrneem, bet ari preeſſch ſweſchu, wiſwairak muſſchneeku behrneem. Tâ lihſſetees, ſinamaſ, ir eeſpehjamiſ tikaí bagateem laudim. Kam jau daudſ ir, tam daudſ teel dots. Bet tahdu labumu, un newiſ maſakâ mehrâ, war ſchim brihſcham paldees Deewam jau ari daſchſ labu nabaga ſemneezinſch panahkt — zaur Wez-Peebalgaſ draudſes-ſkolás 1. klaſi. Tadeht gan jazet, ka ar nahloſchu ſkolás-gadu, kuruſch ſahlaſh auguſta beigaſ, zaur winu ne tikaí 7 ween ſchahdu labumu bauidiſ.

Peeſihmejuſmaſ. Kâ Wez-Peebalgaſ draudſes-ſkola pahri par zitahm Latw. ſkolahm ir paſchluehſ, taſ nopelnuſ peeder pirnâ rinda ſchejeenes Zabd. beedribai, jeb kâ wina eeſahkumâ ſauzaha, „dſeedaſchanaſ- un laſſchanaſ-beedribai.“ Jo kâ pirms uſ 2. klaſi ſihmejotees, tâ ari uſ 1., ir wina jeb winas toreifeja preeſſchneeziſa ta widutaja bijuſt ſtarp to no daſcheem tehweem iſſaſzitu wehſeſchanaſ, winu behrneem augſtaku mahzibaſ kaſpſli dot ſaſneeht, ne kâ draudſes-ſkola to lihſ tam laikam bija warejuſt peepildit un ſtarp ſkolás-konwenta, kuran wina 1872. gada ſahkumâ zaur ſewiſſchu rakſtu ſcho wehſeſchanaſ preeſſchâ liſa, apſolidamaſh no ta brihſcha, kur augſtakaſ klaſes ſkolotajus amata eſtahjaha, kamehr tahda peepalihſſiba waijadſiga buhtu, dot diwi gaduſ no weetaſ 200 rubluſ un ari uſ preeſſchu pehſ ſawus eeſpehſchanaſ no beedribamaſ eenahſſchanaſh kaſhu ſuminu upuret. Turpat, proti „Walt. weſtn.“ 1872. g. 12. num., ir ari laſamaſ, kad „par wiſu to konwente atkauj beedribai ſawus ſapulzeſ dr. ſkolâ no-turet 10.“ — Ziſ man ſinamaſ, tad pehdejoſ 2 gadoſ beedriba preeſſch draudſes-ſkolás ne ka wairus naw demuſ. Winai gan wehl newaijadſetu tai ſaiteti ſtarp dr. ſkolu un ſewim laut ſatruht, bet ja taſ tomehr winas gribeſchana buhtu, tad ſchi ſkola ari beſ winas un jeb kuras zitaſ peepalihſſibaſ warehſ iſtikt, ja tikaí tahdi wezaki, kaſ grib un eeſpehſ ſawus behrnus zaur gimnaſiju ſuhtit, winu wairak eeſwehros, ne kâ lihſ ſchim. Tad atkritiſh lihſſchinigeew ſcheſreſſli pa wiſam, proti leelaku teeſibu nepanahſſchana (1. klaſe eſtahjotees) un leela

ſkolás-nauda — jo ziſ nemaſſa piſſehta kortela- un koſtes-nauda un taſh daudſſahrtigaſh wilinaſchanaſ, behrneem piſſehta gairu ee-elpojot! — nemaſ wairus par leelu nebuhſ.

Kahds Peebalgaſ.

Kurſemes kredit-beedribamaſ general-ſapulze 8. un 9. martâ noſpreeduſt ſtarp zitahm ſwarigaſh leetahm, ka metala ſihlu-grahmataſ turpmaſ wairus naw iſdodamaſ, un ka eeſekami: paſtahwiſgſ takſatorus ar 1800 rub. un bonitorus ar 1500 rub. gada-loneſ. — Diwi nedekas preeſſch 11. dezembra un 11. junija beedribamaſ kaſe ari feſideenâſ publikai buhſ pee-eijama. Beedribamaſ amata-wihreem lone pa-augſtinata un par uſſihtigu deeneſtu wini dabon pangſiju. — Tâ p. p. ſchahdaſ loneſ noſajitaſ: Feijerabend k. 1500 rub. Bâckmana k. 1200 un Neumana k. 600 rub.

Bauſka. Par Bauſkaſ piſſehtaſ galwu ir iſwehletaſ magiſtrata ſekreteruſ J. Gadhile, ar 600 rubleem gada loneſ.

Kurſeme. Ceſſſchleetu Miniſteriuſ ſinojiſ Kurſemes Gubernatora kungamaſ, ka daſchâſ draudſigaſ ſabeedribamaſ teel ſpehleta kaſha kaſriſchu ſpehle ar to noſaukumu „**Vaſſara**“, kaſ ſawus ihpaſchibaſ pehſ peeder pee aiſleegto ſpehku (Hazardſpiele) ſchiramaſ, un luhdſiſ, beſ kameſchanaſh par tam gahdat, ka ſchi kaſriſchuſpehle wiſâſ draudſigaſ ſabeedribamaſ kluſht aiſleegta. Kurſemes gubernâſ Pahrwalde uſdod wiſahm Kurſemes gub. polizejahm, ſtingri uſ tam luhſot, ka augſchâ mineta kaſriſchuſpehle draudſigaſ ſabeedribamaſ un tahm lihſſigaſ weetaſ neteel atwehleta.

Dobele. Pehſ ceſſſchleetu Miniſterijaſ pawehleſ no 9. marta ſch. g. Dobeleſ pilſteeſamaſ aſeſoruſ Deonuſ J. Koſkull'ſ ir uſ ſawu luhgumu no amata atlaiſt un wina weeta par ſchiſh teeſamaſ aſeſori apſtiprinaſ baronuſ Edgaraſ J. Medemuſ.

Saldamaſ kr. meſſchlungſ Schâferiuſ 26. janwara ſwinejiſ ſawus 50. gada amata-ſwehtkuſ, uſ kureem ari Domenuſ pahrwaldeekſ fon Stange un wirſmeſchlungſ Jürgenuſ atbraukuſchi. Swehtku ſwine-tajus dabujiſ: II. K. Stanislawâ ordenu, ſelta pulkſteni un no ſemneeku pagaſteem rakſtamâ galdu ar ſudraba rakſtamâ leetahm, krehluſ 20.

No Breedulaja*) peekraſteſ. Bahrgâ ſeema pahrſlaista. Sneegſ tik retâſ weetaſ wairuſ redſamaſ. Pirmâiſ pawaſaraſ wehſtneſiſ peheht'ſwahrſainâiſ zihruſiſ ar ſawahm Raditaju ſlawedamahm dſeeſminahm jau klahk. Ari garkahjainâiſ ſtagrka kungſ jau atſidinajees uſmeſlê weeſ'mihligo riſamaſ juntu preeſſch nahkamaſ wâſaraſ. — Uſ pagahjuſcho ſeemu atſkatoteeſ jaſaka, ka bija ſlikta zeka ſeema. Mehſ Breedulajneeki, kam malka no Widiſemes meſcheem eeſchahjama, Daugawaſ neaiſſahſchanaſ deht palikahm beſ taſh. — Lihſ ar pawaſaraſ eeſtahſchanaſ muhſu apgabalu breeſnigi weeſt ſahk apmeklet, proti: traki ſuni raduſcheeſ un weetu weetaſh ſunuſ aprehjuſchi. — Dſird gan, ka eſot peeſodinataſ ſunuſ peeſeet. Bet ſuni taiſchu maſh no ſawahm ſaitehm daſchadâ wiſjê atſwabinateeſ. Gelbetu gan ſtingrakuſ lihſſekuſ nemiſ palihgâ. Ja pee tam ween palikſ, tad jau no ſchiſh nelaimes ne kad nebuhſim atſwabinatai, un kaſhdaſ poſiſ un breeſmas gaidamaſ, kad lopi ſahk uſ ganibahm eet! Newaijadſetu wiſ ſunuſ ſchehlot, bet jau pee laika gahdat par ſawu un ſawu lopu droſchibu.

Gehrſkiſ.

No Bukaiſcheem mumaſ peenahkt ſchahda atbilde: Zeen. redakſija! „Baltiſas Semk.“ 10 num. atrodamaſ kaſhu ihſu ſinojumu, kur muhſu pagaſtiſ toti nepelniſa neſlawâ top nogruhtſ, it ka taſ uſ wiſu ſemaka ſtahwoſka atraſtoſ. Sawa pagaſta wahjibaſ un attihſtibaſ ſtahwoſkli paſihdamaſ, eſ zitadi newaru, ka minetamaſ ſinojumamaſ ſtipri prieoteeſ, un tamdeht zeen. redakſiju luhgt, ſcho mana pagaſta aiſſtahweſchanaſ uſnemt.

Deeſa ir, ka mumaſ ſenak, ſem ſkolotaja Griunſeldt'a k. wadiſchanaſ bija dſeedataju koruſ, un dſeedaſchana muhſu pagaſta ſelmigi tapa kopta, tâ ka warejama ari pee Kurſemes wiſpahrigeem dſeedaſchanaſ ſwehtkeem Dobele dſiſhwu dalibu nemiſ. Bet zaur Griunſeldt'a k. aiſ-eeſchanaſ no mumaſ, waijadſeja ari dſeedaſchanaſi apluſt. Wina pehſgahjeiſ, ſkolotajus Kleinberg'a k., tikaí ihſu laiku, ne pilnuſ 2 gaduſ, mumaſ bija par ſkolotaju. Schai ihſâ laika ſinamaſ wiſſch taſlakâſ darboſchanaſ muhſu pagaſtâ neſpehja uſnemt. Turpreti muhſu tagadeiſ ſkolotajus, Schiller'a k., ir wiſhſ ſchah wahrda ihſtâ ſinâ, kaſ ſawu amatu pilnigi ſaprot, un to paſchu ar wiſu meeſu un dwehſeli kopl,

*) Breedulajſ ir ſtraume Daugawâ pee Lihtuma-muiſchamaſ.

pahrwardams daschadus schehrschlus, kas winam zelā stahjāhs, wina peenahkumu isdarishanu daschada wihsē trauzet. Tamdeht wihsch ari no muhsu pagasta pilnigu atfihšchānu, mihlestibu un godbijāschānu schai ihšā laikā ir eemantojis un to teescham ari pilnā mehrā pelna. Dsee-daschānu wihsch, ka eevehrotu ffolas mahzibu preeschmetu, fawā skolā uszihīgi kōhpi. Reih man gadijāhs pee behrnu efamena, kas no zeen, dr. mahzitāja lahrtigi teef isdarita, klahht buht. Teescham bija jabrihnašs, zil dšiti un preesch behrnu atihštibas gara weselegi, muhsu ffolas tehws behrnu garu bija modinājis, neween dseedaschānā, bet wiswairaf zītās finibās, tā ka man gandrihš it netizams islikahs, waj tas tee- scham ir eespehjamš muhsu pagasta ffolās, pee tahda behrnu pulka un daschadus truhkumus un nepilnibas ffolas ruhmes un mahzibu preesch- likumšs eewehrojot. Zif dascham skolotajam te buhtu bijuse dšihwa preeschšihme janem un jadšird un jaredš, zil tablu ir eespehjamš ffolo- tajam, kas fawu amatu no gruntes prot un to firdigi dšenahš ispidit.

Zeen. lasitājeem ari jasin, ka mums jau sen fawā ihpascha skola, ja nemaldos, jau no 1845. gada. No scha laika ir daschi uszihīgi skolotaji firdigi puhlejuschees un wehl tagad puhlejāhs muhsu pagasta janno audsi zilāt, dehtit un kopt. Mums ari ir ihpascha lasamu grammatu krahtuwe, kas pastahw no kahdeem 500 sehjumeem un katram pasueeš par mafu zenu lasišchānas baribu; par to tīkai muhsu us- zihīgai pagasta waldei japateizāhs. No ta wisa gan war atskahrt, ka nestahwam wis wairs us til sema atihštibas stahwofka, jo reti kahdu atradiš no jaunahs paaudses muhsu pagastā, kas nepratihš raktit jeb lasit.

Bet kas mums tagad jadšird? Bukaischneeeem pawisam swe- schās un nepasihstamas leetas. Bukaischšds dseedaschāna wairs netopot kopta, un frogu-bales un -preeki pilnšs seeddšs?! Nesinu kahdu at- reebšchānos sinotaji ar Bukaischneeeem nodomajuschī, jeb no kahda awota tahdas sinās smehluschī. Sinotājeem wajadsetu no teem wis- jaunakeem skolneeeem, jaukas garigu dseešnu meldejas, pehž Bunschela dseedatas, noflausitees, neluhkojot us tahm daschadahm jaukahm tantu dseešnu meldejahm no Zimšes tehwa, kuras muhsu skolā top mahzitas dseedat, un tad spreest, kā Bukaischneelšs dseedaschāna top kopta. Ari usauguschus muhsu ffolas tehws Schillera f. wairaf reišes ir usāzimājis us dseedaschānu beedrotees; kad tas lihds schim naw pilnigi isdewees, to tīkai daschi schehrschli darijuschi. Pehrū jau wairaf reišes fapulze- jamees ffolas mahjā, dseedaschānu mahzitees. Bet ap to laiku muhsu skolā ižehlāhs nitna mafalu sebrga, kas daudi behrmus gruhtī aishrahba, Skola tapa us kahdu laiku slehgta un tam lihds ari dseedaschānai wajadseja aplust. Ari ffolas ehrgetu deht, kas tagad pahrbuweschānā stahw, newar dseedaschāna it sekmigi isdotees. Bet ar laiku zeram wisas schāhs aiskaweschānas pahrwaret un muhsu, jau pasihstamā zelā eestahht.

Ne-esam ari teatera un weefibas wafarus ne-eevehrotus at- metuschī, jo esam ari reih us tam fapulzejuschees; bet tahdas isrihko- schānas truhktoščas ruhmes deht newar pee mums sekmīgi tapt iswestas; us preeschu par schī kawetta nowehrschānu taps ari gahdatš. Sino- tājeem wajadsetu us tam ihpaschu wehribu greest un ar tahdahm pahr- steidšigahm sinahm drusku uskawetees; jo tahs aisker pagasta walde nepelnitā wihsē, it ka winai gar tahdahm leetahm buhtu ihpascha darishāna. Kas gan usdrihštetos no pagasta waldes pagehret teatera un weefibu wafaru isrihkošchānu, jeb zitas tahdas leetas, kas pee pa- gasta waldes nebuht nepeeder.

Breti muhsu teizamā walde tam teescham naw, ja, wina ari wajadšigā weetā ir palihdsiga, zil winās teefibas uswehl, ka tas jau daschlahrt ir peerahdijees.

Bet tahdas sinās it ihpaschi aisker wisus pagasta eedšihwotajušs. Kas gan war nejaukats buht: „Bukaischšds frogu-bales un -preeki pilnšs seeddšs!“ Te sinotājeem loti misejees un ifkats ihšts Bukaisch- neešs to par tihru melu- simu nosaufš. Gribetu labprahht sinat, kur un kad tahdas frogu bales un preeki isrihkoti. Dšihwoju Bukaischneelšs, bet to tīkai pirmo reisi tagad zaur zeen. „Baltijas Semkopi“ dabuju sinat. Mums gan ir kahdi ischetri frogi muhsu leelā pagastā, bet gandrihš wišī tahdi panihkuschī, kas reisehm teel slehgti un reisehm atkal atwehrtī, tamdeht ka, pehž frogeru paschu isszāschānas, ar schenteschānu ne- warot zauri nahht. Ja nu Bukaischneeki buhtu frogu mihwtotaji, tad tatschu frogeri til daudi nesuhdsetos, ka newarot pahrtit un fawas schenteschānas pastahwigi paturetu. Kahds Bukaischneeks.

Redakcijas peesihmejumšs. Wisu, kas augschejā rakštā fazitš un us paschu leetu sihmejāhs, pilnigi apstiprina un apleezina Bukaischu pagasta augstakee amata-wihri, pagasta wezafājs J. Freu- denfelda f. un teefas preeschsehdehātājs A. Mettera f. Scho pagaru rakstu mehš waram atstahht nenodrukātu, tadeht ka lasitaji jau is aug- schejā raksta runā esofcho leetu pilnigi warehš atfihht un tad paschi spreest. Tikai peesihmesim, ka minete amata wihri Schillera kgam. tahdu pat labu slawu peeschli, kā augschejā rakštā, un bes tam wehl ihpaschi peemin, ka ffolas ehrgelšs, lo tureenes dšintškungšs A. fon Lieven pagastam pīrzišs, tagad Zelgawā teel islabotas, kura noluhka deht dšintškungšs atkal jau 90 rubtu dewiš; tahlak ka weefibas- wafarus un teatri schim brihšcham truhktoščas telpas (ruhmes) deht newar isrihkot, lihds teefas-nawu usbuhswehš un ka Bukaischu pagasta- walde wisleelako swaru leel us skolū un dara wisu, kas lauschu lahrti- gāi atihštibai der; beidšot, ka no teem 4 krogem 2 jau pawisam ais- slehgti un tee 2 paschā panihkschānā.

Tagad nu gan wairs neweens neschāubisees, ka no redakcijas puses bes atbildibas usnemtās sinās 10. numurā ir nepateefas.

Bet nu zelāhs jautajums, kā redakcijai buhs isturetees ar sino- jumeem, ko tai peesuhča? Jo schis naw tas weenigāišs, kas netaisus un weltigu trosni fahelšis, pee tam wehl godigu wihru slawu laupi- dams. Waj pawisam ne kahdus sinojumus newnemt? Tas ne-eet. Waj tos list apstiprinat no polizejas? Tas naw eespehjamš, jo reisehm ari pret pascheem pagasta amata-wihreem kas jasišo. Ko tad? Tad nu redakcijai wehl tīkai tahds zelšch atleel: katru, kas mums buhs netaisnas jeb wiltigas sinās eesubitijis, mehš turpmat faulšim pee pilna wahrda, lai wispahrigš apsmeešs winam teef par algu.

Drele. Marta mehnescha eefahkumā daschās Kreewijas gubernās plofijāhs loti leela wehtra ar sneega puteneem. Tā p. p. Dreles gubernās Zelezkas aprinki ween 58 zilweki, Siwnoas aprinki 25 zil- weki un 10 firgi galu dabujuschī. Ari is ziteem Dreles aprinkeem fino par schahdeem behdigeem atgadijumeem.

Deseā no Turku robeschahm jau pahrnahkuschi kahdi 40,000 kara-wihru.

Somijā (Pinu-semē) ar janwari 1881. g. eewedihs wispahrigu kara-deenestu.

Politiskšs pahrskats.

G. M. 31. III. Mehds fazit, ka pahrgubrneeki aish kokeem ne- redš mešcha un ka pateefibu daudšreis tahdeht neatron, ka ta ir loti weentahrscha. Mums leelahs, ka to paschu waretu fazit ari par to puteku japutināschānu, ko Baltijas prese faheluse par tahm refor- mahm (pahrwehrschānahm, pahrlaboschānahm), kas sagaidamas Baltijas fadsihwes politikā un fainneežibas sinā un kas Kreewijā jau eewestas. Ka tahdas reformas ari pee mums ja-eewed, par to tīkai reti wehl schāubahs. Bet nu kā? tas dara leelas galwas- jahpes. Ziti grib muhsu wezās buhšchānas tīkai pahkristit t. i. tahm zitu wahrdu dot un druszin nowihletas nostahdit blakus Kreewijas jaunajahm refor- mahm. Ziti atkal wezafajahm buhšchānahm jaunās grib nostahdit blakus, beidšot ziti grib tahdas reformas, ka waretu fazit: redš wišs ir jaunš tapis. Un tahdeht tahda daschadiba reformu zenteendš? Nu, tas leelais noslehphums naw atkahrts: waj, kahdā mehrā un us kahdu wišī ari mašgruntneeki jeb pagasti peelaišchāni pee paschwaldibas gubernu- un aprinku-eestahdehm? Selam schis jautajums laikraskšds un broschirās isškirts, wehl peenahht kahds nokawejees dšejneeks un padara to leetu wehl jo raibaku, jo wihsch isskaidro tribunalam pu- blīkai, ka muhsu femes buhšchānas (die agrare Frage) ne us kahdu wišī newar kluht nodibinatas, ja muhsu garigneežiba tur naw klahht. Schim dšejneekam peesihmejam, ka — no agrar-likumeem runajot — wispirms buhtu ja-isskaidro tas loti swarīgāišs jautajums: pehž kahdeem likumeem Kursemes Lutera basnizkungu- muishu semneeku mahjas teef isrentetas un buhtu pahrdodamas, kā tas ari jau noteek pat ar majorats- muishu semn. mahjahm?

No Baltijas us wispahrigu tehwiu pahreijot, wispirms japeesihmē, ka muhsu Waldibas politika andeles sinā muhsu faiminšs Bruhschšds fahelust isbailes. Kā sinams, Wahzijas waldiba grib eezelt tulas- likumus, pehž kureem us Kreewiju iswedamahm prezehm leelas nodo-

